

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

30 iunie 2017

mun.Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Elena Covalenco, Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

juducând, fără citarea părților, recursul ordinar, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Centru, mun.Chișinău din 26 martie 2015 și a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2016, declarat de către avocatul Pisarenco Constantin în numele inculpatului

Craev Oleg XXXXXXXX, născut la
XXXXXX, originar și domiciliat în
mun.XXXXXXX, str.XXXXXXXXXXXXXX.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 13.05.2014 - 26.03.2015,
2. Instanța de apel: 14.04.2015 - 20.05.2015,
22.03.2016 - 09.06.2016
3. Instanța de recurs: 12.11.2015 - 16.02.2016;
11.05.2017 - 30.06.2017.

În baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Centru, mun.Chișinău din 26 martie 2015, Craev Oleg a fost condamnat în baza art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Acțiunea civilă a fost admisă, dispunându-se încasarea de la Craev Oleg în beneficiul lui Botnari Sandel a prejudiciului material în sumă de 2400 lei.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că Craev Oleg, la 18 iulie 2013, ora 16.30, aflându-se la intersecția străzilor Ismail și București, mun.Chișinău, pe ascuns a sustras de la Botnari Sandel telefonul mobil de model „Huawei 201”, cauzându-i un prejudiciu material considerabil în sumă de 2400 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul C.Pisarenco în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, invocând că hotărârea a fost bazată doar pe declarațiile martorului S.Coțofană, care a procurat de la inculpat telefonul, fără a ține cont de faptul că acesta nu a fost prezent la momentul când partea vătămată i-a transmis telefonul mobil inculpatului în contul unei datorii; - la baza sentinței au fost puse declarațiile părții vătămate, care nu a fost audiat în cadrul cercetării judecătorești, instanța neîntemeiat a respins demersul de a fi audiat în ședința de judecată în calitate de martor G.Furtună.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 mai 2015, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de avocatul C.Piscarenco în numele inculpatului.

În motivarea soluției date instanța de apel a indicat că, deși inculpatul nu își recunoaște vina în cele incriminate, vinovăția acestuia este dovedită prin probele cauzei, verificate cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere

al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, corect încadrând acțiunile inculpatului în baza art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal.

Totodată, instanța a reținut declarațiile lui O.Craev date în calitate de bănuit și învinuit, conform cărora acesta a recunoscut că, la momentul când partea vătămată, care era în stare de ebrietate a adormit, el a hotărât să-i ia telefonul, deoarece mama acestuia îi datora bani și când S.Botnari l-a întrebat unde este telefonul, i-a răspuns că nu cunoaște. Iar în cadrul primei instanțe, inculpatul nu și-a recunoscut vina, prin urmare, instanța a apreciat această metodă ca fiind una de apărare și dreptul inculpatului de a nu se autoincrimina.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri avocatul C.Pisarenco în numele inculpatului O.Craev și inculpatul care, invocând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.5), 6), 8) Cod de procedură penală, au solicitat casarea acesteia, cu emiterea unei hotărâri de achitare în privința lui O.Craev sau transmiterea cauzei la rejudecare, pe motiv că nu a sustras telefonul de la partea vătămată, el fiind dat benevol în contul unei datorii, fapt confirmat de martorul G.Furtună; - la baza condamnării inculpatului au fost puse declarațiile părții vătămate, însă acesta nu a fost audiat în cadrul instanțelor de fond, astfel fiind încălcat dreptul la egalitatea armelor și cel al contradictorialității; - declarațiile martorului S.Coțofană urmează a fi apreciate critic, el nefiind prezent în momentul sustragerii telefonului; - declarațiile date de inculpat la faza urmăririi penale au fost date sub presiunea colaboratorilor de poliție; - la examinarea cauzei nu s-a ținut cont de prevederile art.6&1 CEDO, care stipulează că, orice acuzat are dreptul să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării, astfel instanțele nu au înlăturat toate dubiile privind vinovăția inculpatului.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 16 februarie 2016, au fost admise recursurile declarate de avocatul C.Pisarenco în numele inculpatului O.Craev și de inculpat, casată total decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Instanța de recurs a stabilit că, la examinarea apelului, instanța de apel pronunțând decizia de condamnare a inculpatului, nu a întreprins careva măsuri în vederea asigurării prezenței lui S.Botnari în ședința de judecată, examinând cauza într-o singură ședință.

La fel, a fost respins demersul apărării privind audierea martorului G.Furtună, care putea confirma că partea vătămată a transmis inculpatului telefonul mobil în contul unei datorii. Astfel, instanța de recurs a conchis că, instanța de apel nu a combătut versiunea inculpatului privind transmiterea benevolă de către partea vătămată a telefonului mobil în contul unei datorii și nu a clarificat în ce circumstanțe și împrejurări telefonul de model „Huawei 201” a ajuns la O.Craev. Mai mult, fiind încălcat și principiul contradictorialității și egalității armelor în proces, inculpatul și avocatul, ca părți în proces, fiind lipsite de posibilitatea de a se apăra prin declarațiile martorului, care în viziunea lor, au o importanță decisivă pentru justa soluționare a cauzei penale.

Instanța de recurs a menționat că, instanța de apel urma să analizeze, să aprecieze și să verifice fiecare probă aparte, să dezvăluie fiecare concluzie de acceptare sau respingere a probei, fapt ce pe caz nu a avut loc, fiind înfăptuită o apreciere formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei penale.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2016, a fost admis din alte motive apelul declarat de avocatul C.Pisarenco în numele inculpatului O.Craev, a fost casată sentința, în partea numirii pedepsei și pronunțată o nouă hotărâre, prin care O.Craev a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art.34 Cod penal, la 2 ani închisoare în penitenciar de tip închis.

Instanța de apel a concluzionat că, vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii imputate s-a dovedit prin declarațiile părții vătămate S.Botnari, date în cadrul urmăririi

penale, care a confirmat faptul că telefonul i-a fost sustras de către inculpat și nu i l-a dat el benevol (f.d.6 v.1), considerând aceste declarații veridice.

La fel, instanța de apel a menționat că, vinovăția inculpatului se dovedește și prin faptul că la urmărirea penală el a recunoscut fapta și nu a comunicat despre existența altor relații cu partea vătămată, inclusiv de faptul că ultimul i-a transmis bunul în contul compensării costului unor lucruri personale, astfel instanța de apel a apreciat această poziție ca o încercare a inculpatului de a se eschiva de la răspunderea penală, această versiune fiind înaintată doar în instanță și nu a fost confirmată prin careva probe.

Argumentul inculpatului, precum că telefonul a fost predat benevol a fost combătut și prin faptul că partea vătămată a declarat a doua zi la poliție despre sustragerea telefonului de la el de către O.Craev. Existența relațiilor de concubinaj dintre O.Craev și E.Botnari, mama părții vătămate, nu dovedește că S.Botnari ar fi acaparat careva bunuri ale lui O.Craev or, dacă ar fi existat un astfel de caz, O.Craev a avut suficient timp a se adresa la organele competente.

La fel, instanța de apel a menționat că, la etapa cererilor și demersurilor în prima instanță, partea apărării nu a solicitat audierea martorului G.Furtună, deși astfel de cerere a fost formulată la judecarea apelului de alt complet de judecată la judecarea anterioară a apelului, din aceste considerente nu putea din oficiu a cita acest martor, or, astfel de demers nu a fost formulat.

Totodată, instanța de apel a indicat că în cursul urmăririi penale s-au constatat încălcări ale dreptului inculpatului, organul de urmărire penală nu a întreprins măsuri de a petrece confruntarea dintre inculpat și partea vătămată, de a identifica martorii, inclusiv a prietenului care l-a îndrumat pe S.Botnari de a se adresa la poliție pe faptul furtului, circumstanțe care ar fi dat posibilitate de a proba pozițiile părților, astfel, conducându-se de prevederile art.385 Cod de procedură penală, instanța de apel s-a expus în vederea reducerii pedepsei pentru aceste încălcări.

Prin urmare, la stabilirea pedepsei, instanța de apel a ținut cont de prevederile art.61, 75 Cod penal, de faptul că inculpatul anterior a fost condamnat, săvârșind infracțiunea în stare de recidivă, nu a restituit prejudiciul cauzat părții vătămate, iar echitatea socială a pedepsei poate fi realizată doar atunci când față de persoana care a încălcat legea penală se aplică sancțiunea penală ce corespunde gradului prejudiciabil al infracțiunii comise, circumstanțelor acesteia și persoanei vinovate, că prin aplicarea pedepsei se urmărește prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane.

8. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs avocatul C.Pisarenco în numele inculpatului O.Craev care, invocând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.5), 6), 8) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu emiterea unei hotărâri de achitare în privința lui O.Craev, pe motiv că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii imputate; - inculpatul nu a sustras telefonul de la partea vătămată, el fiind dat benevol în contul unei datorii, fapt care poate fi confirmat de martorul G.Furtună, însă instanța neîntemeiat a respins demersul de audiere a acestuia; - la baza condamnării inculpatului au fost puse declarațiile părții vătămate, însă acesta nu a fost audiat în cadrul instanțelor de fond, astfel fiind încălcat dreptul la egalitatea armelor și cel al contradictorialității; - declarațiile martorului S.Coțofană urmează a fi apreciate critic, el nefiind martor ocular a sustragerii telefonului; - declarațiile date de inculpat la faza urmăririi penale au fost date sub presiunea colaboratorilor de poliție, astfel instanța a ignorat prevederile art.8 Cod de procedură penală, și anume principiul prezumției nevinovăției și dubiile care nu pot fi înlăturate în condițiile codului de procedură penală se interpretează în favoarea bănuțului; - la examinarea cauzei nu s-a ținut cont de prevederile art.6 CEDO, care stipulează că orice acuzat are dreptul să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării, astfel instanțele nu au înlăturat toate dubiile privind vinovăția inculpatului.

9. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care se solicită declararea inadmisibilității recursului ordinar, Colegiul penal consideră că recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, la judecarea apelului, instanța de apel are obligația de a verifica hotărârea atacată din punct de vedere al temeiniciei și legalității acesteia, având în vedere circumstanțele faptice ale cauzei bazate pe probele examinate de prima instanță, pe materialele dosarului și, în dependență de aceste date, să aprecieze legalitatea concluziilor de vinovăție ori nevinovăție trase de prima instanță, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În acest context, Colegiul, reținând prevederile art.100 alin.(4) și art.101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor acumulate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul conchide că, la examinarea cauzei, instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, din sensul căroră rezultă că, nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel în latura aprecierii juridice a faptei constatate de care a fost recunoscut vinovat O.Craev.

Drept temei pentru declararea recursului, recurentul a invocat prevederile art.427 alin.(1) pct.5), 6), 8) Cod de procedură penală, care stipulează că cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și nu sunt întrunite elementele infracțiunii.

Instanța de recurs menționează că aceste temeuri pentru declararea recursului ordinar și-au găsit confirmarea în speța dată, deoarece instanța de apel nu a respectat prevederile sus-menționate.

Astfel, prin sentința din 26.03.2015, O.Craev a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(2) lit.d) Cod penal, sentință ce a fost contestată de către avocat în numele inculpatului, care a solicitat achitarea acestuia, deoarece lipsesc probe care ar confirma că inculpatul a sustras telefonul mobil, pe când partea vătămată i l-a dat benevol în contul unei datorii. Instanța de apel a respins apelul, invocând că vinovăția lui O.Craev se dovedește prin declarațiile părții vătămate S.Botnari și actele administrate de către partea acuzării.

Hotărârea în cauză, după cum s-a menționat mai sus, a fost casată prin decizia instanței de recurs, dispunând rejudecarea cauzei, pe motiv că instanța de apel nu a întreprins careva măsuri în vederea asigurării prezenței lui S.Botnari în ședința de judecată și a respins demersul apărării privind audierea martorului G.Furtună, care, în opinia părții apărării, putea

confirma faptul transmiterii benevole de către partea vătămată a telefonului mobil inculpatului în contul unei datorii, nefiind combătută versiunea inculpatului în această parte.

Colegiul penal atestă că, potrivit art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Rejudecând cauza, instanța de apel a omis prevederile art.436 alin.(2) Cod de procedură penală și, fără a ține cont de indicațiile instanței de recurs, repetat a examinat cauza fără a audia partea vătămată S.Botnari și martorul G.Furtună. Cu toate că în materialele cauzei este cererea avocatului C.Pisarenco, prin care a solicitat acceptarea și audierea lui G.Furtună în calitate de martor (f.d.19 v.2), instanța în descriptivul deciziei a indicat că partea apărării nu a înaintat un astfel de demers, fără a ține cont că un motiv de casare a deciziei anterioare, a fost anume respingerea demersului privind audierea acestui martor, prin care inculpatul a dorit să-și probeze nevinovăția sa.

În acest context Colegiul atestă că, în conformitate cu prevederile art.66 alin.(2) pct.18) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul să înainteze cereri și demersuri, iar conform art.364, părțile pot prezenta și cere administrarea probelor și în cursul cercetării judecătorești.

Conform art.315 Cod de procedură penală, procurorul, partea vătămată, apărătorul, inculpatul beneficiază de drepturi egale în fața instanței de judecată în ce privește administrarea probelor, participarea la cercetarea acestora și formularea cererilor și demersurilor.

Prin urmare, Colegiul conchide că, prin neadmiterea demersului părții apărării privind audierea matorului G.Furtună, a fost încălcat principiul contradictorialității și egalității armelor în proces, inculpatul și avocatul ca părți în proces, fiind lipsite de posibilitatea de a se apăra prin declarațiile martorului care, în viziunea lor, au o importanță decisivă pentru justa soluționare a cauzei penale.

La fel, instanța de apel și-a bazat concluziile privind vinovăția inculpatului pe declarațiile părții vătămate S.Botnari din 19.07.2013 de la foia dosarului 6 v.1, fără a reține că la darea acestora lipsește mențiunea că este preîntâmpinat de răspundere penală în corespundere cu legislația în vigoare, dânsul nefiind audiat în prima instanță și nici în instanța de apel, iar la urmărirea penală între acesta și inculpat nu a fost efectuată confruntarea. Totodată, instanța a reținut și declarațiile inculpatului date în prima instanță, pe care nu le-a cercetat și consemnat în procesul-verbal.

Astfel, instanța de apel și-a bazat concluziile de vinovăție a inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, exclusiv pe analiza probelor administrate de prima instanță, care de fapt au fost contestate în apel de către apărător, inculpatul nerecunoscând vina.

Prin urmare, Colegiul conchide că, prin nepronunțarea asupra tuturor motivelor invocate în apel de către avocatul C.Pisarenco, instanța de apel a încălcat dreptul inculpatului la apărare și dreptul la judecare în mod echitabil.

Concomitent, Colegiul penal constată că în descriptivul deciziei instanța de apel a indicat că în cursul urmăririi penale s-au constatat încălcări ale dreptului inculpatului, organul de urmărire penală nu a întreprins măsuri de a petrece confruntarea dintre inculpat și partea vătămată, de a identifica martorii, inclusiv a prietenului care l-a îndrumat pe S.Botnari de a se adresa la poliție pe faptul furtului, circumstanțe care ar fi dat posibilitate de a proba poziția părților, conducându-se de prevederile art.385 alin.(4) Cod de procedură penală, a conchis de a-i reduce pedeapsa inculpatului pentru aceste încălcări, respectând restricțiile art.34, 82 Cod penal, concluzie ce nu coroborează cu dispozitivul deciziei.

Astfel, erorile menționate *supra* sunt erori de drept procedural și se încadrează în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și sânt temei de recurs.

Având în vedere că erorile de drept invocate nu pot fi corectate de către instanța de recurs, decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, ea casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

Totodată, în bază prevederilor art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului

La noua rejudecare a cauzei instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art.93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel și recurs, și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art.434 și art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Pisarenco Constantin în numele inculpatului Craev Oleg, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 iunie 2015, în cauza penală în privința lui Craev Oleg și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac, pronunțată integral la 13 iulie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun